

Проф.др Душко Вејновић, редовни професор Универзитета у Бањој Луци, председник Европског дефендологија центра и главни и одговорни уредник часописа Дефендологија и Социолошки дискурс

ПОКОРИТИ ИЛИ ПОКОРЕН БИТИ ПОДЈЕДНАКО ЈЕ КАТАСТРОФАЛНО ЗА НАЦИОНАЛНУ ДРЖАВУ

ГДЈЕ НЕСТА ГЛОБАЛНО СЕЛО?

Када су прваци англосаксонског свијета 1978. године (Роналд Реган и Маргарет Тачер) објавили почетак имплементирања неолибералне теорије у међународним односима која се заснивала на слободној трговини, људским правима и помјерањем националне државе као кључног чиниоца међународних односа на његове маргине, истовремено театарно доводећи различите регионалне и глобалне организације на мјесто државе, којој при томе преузимају дјелимично или комплетно суверенитет. Многи тадашњи, а и садашњи теоритичари међународних односа су били става да је неолиберална теорија међународних односа омогућила излазак из кризе у коју је био запао Англосаксонски свијет. Као што нам је свима већ познато најзначајни продукт је глобализација, која је живот у „глобалном селу“, како су љубитељи глобализације истицали, односно скоро па тренутно доступне информације. Међутим, економска криза из 2008. године, која је захватила комплетно „глобално село“ вратила је националну државу поново у фокус дешавања, јер је управо та национална држава интервенисала и „погурала“ велике мултинационалне компаније да не постану неликвидне и да не доживе економски слом. Управо тих година Џозеф Штиглиц, који је добио Нобелову награду 2001. године, за „анализу тржишта са несиметричним информацијама“, изјављивао је да је „глобално село“ напустило неолибералну еуфорију, гдје је било сигурно да је тржиште то које увјек регулише све. Међутим, сада живимо у свијету када треба ставити властима на знање да тржиште не регулише увјек, односно, по њему „неолиберализам је умро у развијеним земљама и земљама у развоју“. Може се слободно рећи да је економска криза из 2008. године уништила снове неолиберализма по питању економије, док је криза изазвана пандемијом вируса „COVID 19“ у потпуности дезавуисала људска права, односно уништила појединца као основу тих права.

Гдје је свијет данас? Какви су међународни односи, данас и куда иду? На ова питања тренутно је врло тешко дати ваљане и смислене одговоре. Прије него покушамо дати било какав одговор, потребно је истаћи да се током протеклих 40-50 година неолибералног уређења, са глобуса земље скоро па у потпуности избрисане велике мултинационалне, мултикултуралне и мултиетничке државе и на њиховим територијама настале мале, монолитне етничке, **националне државе које тренутно живе у стању мира у окружењу етничког насиља.** Тренутно таквих државица имамо широм „свијетског шара“, тако да можемо рећи да је питање само времена када опет могу попут „шумских пожара“ букнути етнички, вјерски, национални сукоби, који би у веома напетој и непредивој ситуацију која је тренутна карактеристика међународних односа, могли довести до већих регионалних па и глобалног сукоба са несагледивим последицама, као што је својевремено Предсједник Русије Владимир Путин изјављивао, знам са којим ресурсима би се водио Трећи свјетски рат, али не знам са којим средствима и ко би водио Четврти свјетски рат. Дешавања на Истоку Европе, -Украјинска криза, враћају свијет на почетак новог миленијума, када се после терористичких напада на САД, тадашњи предсједник САД Џорџ Буш, је изјавио „КО НИЈЕ С НАМА, ОН ЈЕ ПРОТИВ НАС“ тиме је поновио већ изречене изјаве, изречене у предвечерје Другог свјетског рата, а која је гласила „ОНИ КОЈИ НИСУ ЗА НАС ЈЕСУ ПРОТИВ НАС“. **ПОЛИТИЧКЕ ВОЂЕ-ЛИДЕРИ СЕ МОРАЈУ УРАЗУМИТИ И ПОСТАТИ ОДГОВОРНИ...** „Покорити или покорен бити подједнако је катастрофално за националну државу.“(Николај Велимировић). Данас, међународне односе, опет карактерише вријеме, вријеме горе изречених флоскула, када мали народи и мале државе који економски и војно нису у могућности да опстану, морају поново да изаберу страну и да буду са неким, при том потпуно свјесне могућих последица по себе и свој народ, таквог избора. У таквим сврставањима изгубише се сви они визионари „глобалног села“, а њихово мјесто полако али сигурно поново заузимају реалисти који покушавају поправити оно што се да поправити без већих и наглих потреса, јер ти већи и нагли потреси би могли довести до реализације горе наведене изјаве предсједника Путина. Надати се да на свим странама има довољно хладних и мудрих глава које ће ипак наћи довољно здравог разума те зауставити започете негативне трендове, **за које се може рећи да попримају премисе Хантингтоновог сукоба цивилизација.Логично се поставља питање, дали је наша цивилизација пред крахом...?**

